

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องการใช้กลวิธีความเข้าใจเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ และความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับดำเนินการวิจัยโดยนำเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. กลวิธีความเข้าใจ
  - 1.1 หลักการพื้นฐานของกลวิธีความเข้าใจ
  - 1.2 ขั้นตอนการสอนโดยใช้กลวิธีความเข้าใจ
  - 1.3 ลักษณะเด่นของกลวิธีความเข้าใจและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ
  - 2.1 ความหมายของความสามารถในการอ่าน
  - 2.2 ระดับความเข้าใจในการอ่าน
  - 2.3 การพัฒนาความสามารถในการอ่านโดยใช้กลวิธีความเข้าใจ
  - 2.4 การวัดและประเมินผลการอ่าน
3. ความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษ
  - 3.1 ความหมายของการเขียนสรุปความ
  - 3.2 องค์ประกอบในการเขียนสรุปความ
  - 3.3 การพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความโดยใช้กลวิธีความเข้าใจ
  - 3.4 การตรวจและประเมินการเขียนสรุปความ

1. กลวิธีความเข้าใจ

1.1 หลักการพื้นฐานของกลวิธีความเข้าใจ

มีนักการศึกษาได้แนะนำและอธิบายเกี่ยวกับกลวิธีความเข้าใจไว้มากมายด้วยกัน ซึ่งล้วนแต่มีพื้นฐานมาจากกลวิธีทางปัญญา (Cognitive strategies) และกลวิธีอภิปัญญา (Metacognitive strategies) ซึ่งได้ให้ความหมายของทั้งสองกลวิธีไว้ดังนี้

กลวิธีทางปัญญา เป็นกลวิธีหนึ่งในการเรียนรู้ที่ช่วยให้ประสบผลสำเร็จ ประกอบไปด้วย การทำซ้ำหรือการพูดซ้ำ การจัดระบบภาษาใหม่ การสรุปความหมาย การคาดเดาจากบริบท และการใช้มโนภาพเพื่อช่วยในการจำ ทั้งหมดนี้เป็นกระบวนการคิดในการพัฒนาการเรียนรู้ (British council - www.teachingenglish.org.uk)

นุศรา มัตชูกิ (2551) อธิบายว่า กลวิธีทางปัญญาหมายถึงกลวิธีที่ช่วยทำให้บทเรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น เช่น การใช้เหตุผล การจดบันทึก การสรุปบทเรียน การทำโครงสร้างบทเรียน การจัดข้อมูล เพื่อช่วยให้เข้าใจเนื้อหามากขึ้น การฝึกฝนอย่างเป็นธรรมชาติจากสถานการณ์จริง หรือการฝึกฝนการออกเสียงและแต่งประโยคด้วยตนเอง

Sirinthip Thanakong (2553) นำเสนอว่าเป็นกลวิธีที่เน้นกระบวนการทางปัญญา หรือความคิดซึ่งเป็นกระบวนการภายในสมอง ที่เกิดจากการสะสมข้อมูล การสร้างความหมาย ความสัมพันธ์ของข้อมูล และการดึงข้อมูลออกมาใช้ ซึ่งเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ตนเอง

กลวิธีอภิปัญญา หมายถึง การตระหนักรู้ของแต่ละบุคคลในการควบคุมการเรียนรู้ โดยจัดการอย่างเป็นระบบ มีการตรวจสอบ และการแก้ไขต่างๆ ในรูปแบบของระบบการเรียนรู้ (Educational Performance System, 2005)

Livingston, J. (1997) กล่าวว่า กลวิธีอภิปัญญาเป็นกระบวนการคิดที่ใช้ควบคุมและตรวจสอบในการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น การวางแผนในการทำงานจนสำเร็จ การตรวจสอบความเข้าใจของตน และการประเมินกระบวนการต่างๆ กลวิธีอภิปัญญามีบทบาทสำคัญที่จะประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ จึงชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนที่มีอภิปัญญาสูงมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้คิดที่ประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี

วุทธิศักดิ์ โกชนกุล (2552) อธิบายไว้ว่า เป็นการควบคุมและประเมินความคิดตนเอง ความสามารถของบุคคลที่ได้รับการพัฒนา เพื่อควบคุมกำกับกระบวนการทางปัญญาและกระบวนการคิด มีความตระหนักในงาน และสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีการทำงานจนสำเร็จอย่างสมบูรณ์โดย อภิปัญญาสามารถแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบคือ การตระหนักรู้ (Awareness) และความสามารถในการควบคุมตัวเอง (Self-Regulation) ส่วนกระบวนการในอภิปัญญา

ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนได้แก่ การวางแผน (Planning) การตรวจสอบ (Monitoring) และการประเมิน (Evaluating)

Oxford R. (1990) แบ่งกลวิธีการเรียนรู้ออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่กลวิธีการเรียนรู้โดยตรง (Direct strategies) หมายถึง กลวิธีที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเนื้อหาที่เรียนซึ่งใช้กระบวนการทางสมองที่แตกต่างกัน และกลวิธีการเรียนรู้โดยอ้อม (Indirect strategies) หมายถึง กลวิธีที่ผู้เรียนใช้ในการจัดการกับการเรียนส่งเสริม และควบคุมกระบวนการเรียนของตนโดยกลวิธีทางปัญญา ถูกจัดอยู่ในกลวิธีการเรียนรู้โดยตรง ส่วนกลวิธีอภิปัญญาอยู่ในกลวิธีการเรียนรู้โดยอ้อม หมายถึง กลวิธีที่ผู้เรียนใช้ในการจัดการกับการเรียนส่งเสริม และควบคุมกระบวนการเรียนของตนสามารถแบ่งแยกย่อยได้ดังนี้

กลวิธีทางปัญญาประกอบด้วย 4 กลวิธีย่อยได้แก่

1. การฝึกฝน เช่น การพูดซ้ำๆ การฝึกเขียน หรือพูดอย่างมีรูปแบบการจำและใช้กฎเกณฑ์ของภาษา การผสมผสาน และการฝึกฝนอย่างเป็นธรรมชาติ
2. การรับและส่งสาร เช่น การจับใจความสำคัญอย่างรวดเร็ว และการใช้แหล่งข้อมูลรับและส่งข่าวสาร
3. การวิเคราะห์และให้เหตุผล เช่น การใช้เหตุผลเชิงนิรนัย การวิเคราะห์คำ หรือข้อความต่างๆ การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ การแปลและการถ่ายโอน
4. การจัดข้อมูลเข้าและข้อมูลออก เช่น การจดบันทึก การสรุปความ และการทำเครื่องหมายเน้นข้อความ

ในขณะที่กลวิธีอภิปัญญาประกอบด้วย 3 กลวิธีย่อยดังนี้

1. การเอาใจใส่ต่อการเรียนรู้ เช่น การรวบรวมและเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้เรียนมา การตั้งใจเรียน และการฝึกพูดซ้ำๆ เพื่อหยุดฟังข้อผิดพลาดของตน
2. การจัดการและการวางแผนการเรียนรู้ เช่น การหาข้อมูลเพิ่มเติมในการเรียนรู้ภาษา การจัดระบบการเรียนของตน การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ การเข้าใจถึงภาระงานที่ได้รับมอบหมายการเตรียมภาระล่วงหน้า และการหาโอกาสเพื่อฝึกฝน
3. การประเมินความรู้ เช่น การตรวจสอบความสามารถของตนเอง และการประเมินผลตนเอง

ขั้นตอนในกลวิธีความเข้าใจอาจมีความคาบเกี่ยวกันในการใช้กลวิธีอภิปัญญาและกลวิธีทางปัญญา ยกตัวอย่างเช่น การตั้งคำถาม ถือว่าเป็นได้ทั้งสองกลวิธี กล่าวคือขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการใช้ หากผู้เรียนตั้งคำถามขณะที่อ่านเป็นการได้รับความรู้จากขั้นตอนนี้ ซึ่งเป็นการใช้กลวิธีทางปัญญา แต่ถ้าหากใช้การตั้งคำถามนั้นเพื่อเป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนได้อ่านอะไร

ไป จะเป็นการใช้กลวิธีอภิปัญญา (Livingston, J.,1997) ในขั้นตอนการวิเคราะห์โครงสร้างเนื้อหา จะเป็นการใช้กลวิธีทางปัญญาในการวิเคราะห์คำ ข้อความ หรือโครงสร้างจากบทอ่าน และนำมาเขียนเป็นแผนผังความคิด จากนั้นเป็นการใช้กลวิธีอภิปัญญาในการตรวจสอบ หรือ ประเมินความเข้าใจในเนื้อเรื่องที่ได้อ่าน เป็นต้น

ผู้อ่านจะใช้ทั้งสองกลวิธีเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการทำความเข้าใจ กล่าวคือกลวิธีทางปัญญาเป็นกระบวนการคิดเพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จึงเป็นการรู้คิด หรือ เป็นปัญญาที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยความเข้าใจ ในขณะที่เดียวกันกลวิธีอภิปัญญาเป็นกระบวนการคิด ที่ช่วยให้ผู้เรียน ได้คิดและตรวจสอบในการทำงานจนสำเร็จอย่างสมบูรณ์ ซึ่งกลวิธีทางปัญญาช่วย ในการทำความเข้าใจว่ากำลังอ่านอะไร เช่น การคาดเดาเนื้อเรื่อง ส่วนกลวิธีอภิปัญญาช่วยในการ ตรวจสอบความเข้าใจของผู้อ่าน หากส่วนไหนไม่เข้าใจผู้อ่านอาจจำเป็นที่จะต้องกลับมาอ่านซ้ำอีก รอบในส่วนนั้นๆ (Boke, N., 2004; The NSW Department of Education and Training, 2010) นอกจากนี้กลวิธีความเข้าใจยังเป็นกลวิธีที่ชี้แนะให้ผู้เรียนพยายามที่จะอ่านและนำไปสู่ การเขียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงคุณประโยชน์ที่มีพื้นฐานจากกลวิธีทางปัญญาคือผู้เรียนสามารถ เรียนรู้กลวิธีความเข้าใจเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการอ่านและการเรียนรู้ด้วยตนเอง (National Reading Panel, 2000) โดยกลวิธีความเข้าใจที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาในงานวิจัยนี้เป็นกลวิธีที่ประยุกต์ และปรับปรุงโดย Dymock S. and Nicholson T. (2010) ซึ่งมีทั้งหมด 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การกระตุ้นความรู้เดิม (Activating background knowledge) เป็นขั้นตอนที่ ผู้เรียนจะต้องเชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีอยู่กับสิ่งที่ผู้เรียนกำลังจะอ่านซึ่งสามารถช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจ เรื่องที่จะอ่านได้ง่ายขึ้นจากการเชื่อมโยงดังกล่าว

2. การตั้งคำถาม (Questioning) ขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะต้องตั้งคำถามและตอบคำถาม นั้นๆ ซึ่งการตั้งคำถามจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อเรื่องที่จะอ่านมากขึ้น (The NSW Department of Education and Training, 2010) และยังช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการอ่าน อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์เกี่ยวกับเนื้อเรื่อง จึงส่งผลให้การทำความเข้าใจในเนื้อหานั้นๆ ง่ายขึ้น (Language Arts Guide, 2004) ซึ่งมีรูปแบบคำถามอยู่ 4 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ คำถามที่มี คำตอบชัดเจนอ่านได้ตรงไปตรงมา (Right there) เช่น อะไรคือข้อเท็จจริง คำถามที่คำตอบ กระจายอยู่ในที่ต่างๆ ของบทอ่าน โดยให้ผู้อ่านรวบรวมเอง (Think and search) เช่น ผู้เขียน ต้องการสื่อถึงอะไร ส่วนคำถามที่อาศัยการสรุปจากที่ผู้เรียนได้อ่าน ความคิดเห็นของผู้แต่ง รวมถึง

ความรู้พื้นฐานของตัวผู้เรียนในการตอบคำถาม (Author and you) เช่น มีความคิดเห็นอย่างไร จากสิ่งที่ได้อ่าน หรือผู้เขียนต้องการสื่อถึงอะไร และชนิดสุดท้ายเป็นคำถามที่อาศัยความรู้พื้นฐานของผู้เรียนรวมกับความรู้ที่ได้รับจากเนื้อเรื่องที่อ่าน (On my own) เช่น อะไรที่ผู้เขียนไม่ได้กล่าวถึง หรือจากเนื้อเรื่องที่ได้อ่านมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตผู้อ่านอย่างไร เป็นต้น

3. การวิเคราะห์โครงสร้างเนื้อหา (Analyzing text structure) ผู้เรียนจะต้องวิเคราะห์บทอ่านว่าผู้เขียนต้องการถ่ายทอดอะไร ด้วยการสังเกตและวิเคราะห์ที่สำคัญ หัวข้อ หัวข้อย่อย รูปภาพประกอบ คำบรรยายได้ภาพ แผนที่ กราฟ ตาราง หรือลักษณะต่างๆ เพื่อเข้าถึงโครงสร้างที่ผู้เขียนใช้ในการส่งผ่านข้อความนั้นมายังผู้อ่าน โดยแบ่งโครงสร้างบทอ่านออกเป็น 2 แบบหลักๆ คือ โครงสร้างแบบพรรณนา และโครงสร้างแบบเรียงลำดับเหตุการณ์

4. การสร้างมโนภาพ (Creating mental images) ในขั้นตอนที่ 4 นี้จะได้รับประโยชน์จากการวิเคราะห์โครงสร้างเนื้อหา เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างมโนภาพเกี่ยวกับบทอ่านนั้นๆ ได้ดียิ่งขึ้น ด้วยการสร้างมโนภาพในรูปแบบของแผนผังความคิดหรือแผนผังโครงสร้างเกี่ยวกับบทอ่านนั้นๆ

5. การสรุป (Summarizing) ขั้นตอนสุดท้ายคือ ผู้เรียนสรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่ได้อ่าน เป็นการรวมเนื้อหาโดยย่อเอาแต่ประเด็นหลักของเรื่อง ทั้งต้องครอบคลุมความหมายเดิมของบทอ่านไว้ ซึ่งตัวอย่างหรือเนื้อหาที่เสริมในเนื้อเรื่องจะไม่ถูกนำมากล่าวถึงในขั้นตอนนี้

1.2 ขั้นตอนการสอนโดยใช้กลวิธีความเข้าใจ

ขอบข่ายของกลวิธีความเข้าใจสามารถแบ่งออกเป็น 3 ชั้นหลักๆ ได้แก่ ก่อนอ่าน ระหว่างอ่าน และหลังอ่าน โดยขั้นก่อนอ่านคือการกระตุ้นความรู้เดิม ซึ่งเป็นการดึงความรู้เดิมมาใช้ หรือเป็นการเชื่อมสิ่งที่รู้อยู่แล้วเข้ากับสิ่งที่ยังไม่รู้ ส่วนขั้นระหว่างอ่านคือขั้นตอนที่มีการสื่อสารหรือการโต้ตอบในการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการสอนอ่านแบบกระตือรือร้น (active reading) และขั้นหลังการอ่านเป็นขั้นที่สามารถตรวจสอบและประเมินได้ว่าผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่อ่านมากน้อยเพียงใด (Wong, Y. et al, 2001)

1.2.1 ขั้นก่อนการอ่าน (Before reading)

ผู้เรียนเชื่อมโยงระหว่างบทอ่านกับความรู้เดิมที่มี โดยครูผู้สอนช่วยถามคำถาม ชี้นำคาดเดาเนื้อเรื่อง หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลของผู้เรียนก่อนที่จะเริ่มอ่าน

1.2.2 ขั้นระหว่างการอ่าน (During reading)

เมื่อผู้เรียนมีการเชื่อมโยงเนื้อเรื่องกับความรู้เดิม หรือประสบการณ์ที่มีแล้ว ผู้เรียนจะได้รับการอธิบายถึงชนิดของคำถาม และได้รับการฝึกตั้งคำถาม รวมถึงตอบคำถามตามประเภทของคำถาม หลังจากนั้นครูผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับบทอ่านนั้นๆ โดยใช้รูปแบบคำถามแบบ Question-Answer Relationship (QARs) ทั้ง 4 ชนิดที่เสนอโดย Raphael (1986, อ้างใน Coe V. & Glass C., 2005; Nitida Adipattaranan, 2006 และภูติพิท จุลโพธิ์, 2551) ได้แก่

1. คำถามที่พบคำตอบได้ที่ใดที่หนึ่งในบทอ่าน (Right there)
2. คำถามที่พบคำตอบจากหลายๆ แห่งในบทอ่าน โดยให้ผู้อ่านประมวลและรวบรวมเพื่อนำมา ตอบคำถาม (Think and Search)
3. คำถามที่อาศัยการสรุปจากที่ผู้เรียนได้อ่าน ความคิดเห็นของผู้แต่ง รวมถึงความรู้พื้นฐานของผู้เรียนในการตอบคำถามชนิดนี้ (Author and You)
4. คำถามที่อาศัยความรู้พื้นฐานของผู้เรียนรวมกับความรู้ที่ได้รับจากเนื้อเรื่องที่อ่าน (On My Own)

ผู้สอนจะมีตัวอย่างคำถามทั้ง 4 ประเภทเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจคำถามในแต่ละประเภทมากยิ่งขึ้น ซึ่งจากประเภทคำถามที่ได้กล่าวมามีความเหมือนและคล้ายคลึงกับขั้นตอนการตั้งคำถามตามรูปแบบการประยุกต์และปรับปรุงของ Dymock S. and Nicholson T. (2010) ที่มีชนิดของคำถามเพียง 3 แบบ โดยที่คำถามสุดท้ายจะเป็นการรวมกันระหว่างคำถามที่อาศัยการสรุปจากที่ผู้เรียนได้อ่าน ความคิดเห็นของผู้แต่ง รวมถึงความรู้พื้นฐานของผู้เรียน (Author and You) กับคำถามที่อาศัยความรู้พื้นฐานของผู้เรียนรวมกับความรู้ที่ได้รับจากเนื้อเรื่องที่อ่าน (On My Own) ดังนั้นเพื่อเป็นการให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจถึงเนื้อหาที่อ่าน รวมถึงสามารถตั้งคำถามและตอบคำถาม จึงได้จำแนกคำถามชนิด Beyond the text ให้เป็น 2 ชนิด คือ Author and You และ On My Own

ช่วงระหว่างที่อ่านและตั้งคำถามนั้นก็ให้ผู้เรียนสังเกตและวิเคราะห์เนื้อเรื่องที่อ่านว่า ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดอะไร โดยสังเกตที่สำคัญ หัวข้อ หัวข้อย่อย รูปภาพประกอบ คำบรรยาย ได้ภาพ แผนที่ กราฟ ตาราง หรือลักษณะต่างๆ หลังจากนั้นนำมาเขียนเป็นแผนผังความคิดรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมตามโครงสร้างเนื้อหาของบทอ่าน เช่น การเรียงลำดับเหตุการณ์ แผนผังเรื่องราว แบบเวนน์ ไคอะแกรม หรือแบบเป็นเหตุเป็นผล เป็นต้น

ขั้นตอนต่อไป ผู้เรียนสร้างมโนภาพเกี่ยวกับบทอ่านนั้นๆ จะเป็นรูปภาพที่ผู้เรียนสร้างขึ้นมาก็ได้ หรือจะเป็นแบบแผนภาพก็ได้ ซึ่งการสร้างมโนภาพช่วยให้ผู้เรียนสามารถแปลหรือตีความบทอ่านได้ (The NSW Department of Education and Training, 2010)

1.2.3 ขั้นหลังการอ่าน (After reading)

ขั้นตอนสุดท้ายคือ ผู้เรียนเขียนสรุปจากเรื่องที่ได้อ่านซึ่งจะได้ข้อมูลโดยภาพรวมจากขั้นตอนก่อนหน้านั้น ที่สามารถนำมาเขียนสรุปเป็นประโยชน์ของตนเองได้และยังคงความหมายเดิมไว้

1.3 ลักษณะเด่นของกลวิธีความเข้าใจและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จาก 5 ขั้นตอนที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นของกลวิธีความเข้าใจนั้น จะเห็นได้ว่าในแต่ละขั้นตอนจะมีความเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ซึ่งกลวิธีนี้สามารถช่วยเพิ่มพูนให้ผู้เรียนสามารถอ่านเนื้อเรื่องทั้งที่เป็นนิยาย หรือเป็นบทอ่านทั่วไปได้ (Merrilees, 2011) อีกทั้งยังสามารถใช้ได้กับบทอ่านหลากหลายชนิด และจากการที่แบ่งการเรียนการสอนออกเป็นทั้งก่อนอ่าน ระหว่างอ่าน รวมไปถึงหลังอ่านจะช่วยพัฒนาความเข้าใจในการอ่านของผู้เรียนได้ โดยครูผู้สอนสามารถตรวจสอบความเข้าใจดังกล่าวของผู้เรียนได้จากขั้นตอนต่างๆ เช่น หากผู้เรียนเขียนสรุปความไม่ครอบคลุมหรือไม่ถูกต้อง ผู้สอนสามารถย้อนไปดูขั้นตอนการอ่านก่อนหน้านั้นของผู้เรียนได้ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนของกลวิธีความเข้าใจยังทำให้ผู้เรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในชั้นเรียน รวมไปถึงช่วยให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์และสามารถเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพราะในแต่ละขั้นตอนผู้สอนจะช่วยชี้แนะแนวทางแก่ผู้เรียนและในขั้นตอนแรกยังช่วยให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาความรู้เดิมที่มีอยู่ ซึ่งจำเป็นต่อการอ่านเนื้อเรื่องที่จะอ่านอีกด้วย และรวมถึงในขั้นตอนการตั้งคำถาม ผู้เรียนได้รับการฝึกให้มีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น หรือกล้าที่จะตั้งคำถามถึงสิ่งที่ผู้เรียนอยากทราบเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่อ่าน นอกจากนั้นผู้เรียนยังต้องค้นหาคำตอบด้วยตนเอง จากคำถามที่ได้ตั้งขึ้นมา โดยแต่ละคำถามที่ผู้เรียนถามนั้นก็สามารถจำแนกความเข้าใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ยกตัวอย่างเช่น คำถามที่พบคำตอบจากหลายๆ แห่งในบทอ่าน (Think and Search)

ผู้เรียนจะต้องอ่านเนื้อเรื่องและทำความเข้าใจก่อนว่าจะถามอะไรที่สามารถรวบรวมคำตอบได้ในหลายๆ แห่งของบทอ่าน ถ้าเป็นคำถามที่อาศัยความรู้พื้นฐานของผู้เรียนรวมกับความรู้ที่ได้รับจากเนื้อเรื่องที่อ่าน (On My Own) ผู้เรียนจะต้องมีการสังเคราะห์ก่อนที่จะตั้งคำถาม และใช้การประยุกต์จากประสบการณ์หรือความรู้เดิมในการตอบคำถามซึ่งสอดคล้องกับ Rice M. (2009) ที่นำเสนอว่าการตั้งคำถามช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในเนื้อหาอย่างกระตือรือร้น และตรวจสอบความเข้าใจในการอ่านได้ จากงานวิจัยของ Pitches N. (2008) ได้ชี้ให้เห็นว่าการตั้งคำถามช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน กระตุ้นให้เกิดการคาดเดาเนื้อหา สร้างเหตุผลในการอ่าน และเป็นการส่งเสริมความเข้าใจอีกด้วย

ส่วนขั้นตอนการสร้างมโนภาพช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและจดจำในเนื้อหาที่ได้อ่านมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pitches N. (2008) และ Pitches N. and Powell S. (2012) การสร้างมโนภาพช่วยเพิ่มพูนความเข้าใจในการอ่านของผู้เรียนได้และยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถจำได้ว่าได้อ่านอะไรไปบ้าง ซึ่งขั้นตอนนี้เปรียบเสมือนเป็นการฉายภาพยนตร์ในความคิดของผู้เรียนจึงช่วยให้จดจำในเนื้อหาที่อ่านได้ และขั้นตอนการเขียนสรุปก็สามารถช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความ โดยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนก่อนหน้านั้นมาเรียบเรียงเป็นภาษาของตนเอง ใช้คำสำคัญ คำเชื่อมที่ได้จากขั้นตอนการวิเคราะห์โครงสร้างประโยคและขั้นตอนการสร้างมโนภาพมาช่วยในการเขียนสรุปความจากเรื่องที่ผู้เรียนได้อ่าน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถระบุได้ถึงใจความสำคัญจากเนื้อเรื่อง และช่วยโยงใจความสำคัญดังกล่าว (Lehr, F. and Osborn J., 2005)

2. ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ

2.1 ความหมายของความสามารถในการอ่าน

ความสามารถในการอ่าน คือ ความสามารถในการเข้าใจความหมาย สามารถตีความ จับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้ เข้าใจความหมายของคำที่ปรากฏในบทอ่าน โดยอาศัยกระบวนการคิดและการปฏิสัมพันธ์กับเรื่องที่อ่าน รวมไปถึงอาศัยความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมในการทำความเข้าใจให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Carr (1983, p. 27 อ้างใน ชัชวาลย์ มั่นเทศสวรรค์, 2552) ที่อธิบายว่า ความเข้าใจในการอ่าน คือ ความสามารถในการตีความจากเรื่องที่อ่านและจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเรื่องที่อ่านกับความรู้เดิมของผู้อ่าน ผู้อ่านสามารถนำความรู้เดิมมาใช้ในการตีความและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

Grellet (1999) กล่าวว่า ความสามารถในการอ่านหมายถึง การดึงเอาข้อมูลจากสิ่งที่ได้อ่านออกมาอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยที่ความเข้าใจในการอ่านที่แท้จริงคือ การดึงความหมายจากสิ่งที่อ่าน โดยอ้างอิงและสร้างเป็นความหมายเอง

Ylvisaker (2006) อธิบายเกี่ยวกับความหมายของความเข้าใจในการอ่านไว้ว่าเป็นกระบวนการที่รับรู้ความหมายจากภาษาเขียน ไม่ว่าจะจากหนังสือหรือรูปแบบภาษาเขียนต่างๆ และนำไปสู่การสร้างความหมายนั้นๆ จากภาษาเขียน โดยการสร้างความหมายชี้ให้เห็นว่า ผู้อ่านจะต้องทำความเข้าใจมากกว่าจากที่ได้อ่าน ซึ่งเป็นการแปลความหมายนั้นลึกลงไปจากที่อ่าน อาจจะอิงตามประสบการณ์ที่ผู้อ่านมี ดังนั้นความเข้าใจในการอ่านจึงเป็นมากกว่าความสามารถในการอ่าน หรือการรู้ว่คำนั้นแปลว่าอะไร แต่เป็นการทำความเข้าใจความหมายที่ส่งผ่านโดยผู้เขียนมายังผู้อ่าน

ในขณะที่ Brumitt J. (2008) ได้อธิบายไว้ว่า ความเข้าใจในการอ่านเป็นหลักสำคัญของการอ่าน โดยที่ผู้อ่านจะเข้าไปเกี่ยวข้องในกระบวนการที่เกิดขึ้น ได้แก่การใช้ความรู้ ความเข้าใจในตัวอักษร คำ หรือประโยคที่ปรากฏ ซึ่งเป็นการสร้างความหมายจากข้อความนั้นๆ

สมุทร เช่นเชาวนิช (2549) ได้นิยามความสามารถในการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการอนุมานข้อสนเทศ หรือความหมายที่พึงประสงค์จากสิ่งที่ได้อ่านมาแล้วอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งความเข้าใจในการอ่านจะสัมพันธ์กับประสบการณ์ของแต่ละคนและถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการอ่าน ถ้าอ่านแล้วยังไม่เข้าใจ ก็อาจกล่าวได้ว่า การอ่านที่แท้จริงยังไม่เกิดขึ้น และการอ่านนั้นจะไม่มีประโยชน์ อีกทั้งยังเสียเวลาในการอ่าน ถ้าเป็นเพียงการเห็นตัวหนังสือปรากฏอยู่บนหน้ากระดาษเท่านั้น

อีกทั้งงานวิจัยของ ศศิกานุจน์ ชีถนอม (2553) ยังได้อธิบายถึงความเข้าใจในการอ่านว่าเป็นสิ่งสำคัญของการอ่าน เนื่องจากเป็นวัตถุประสงค์หลักในการอ่าน นั่นคือเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อความหมาย ถึงแม้ว่าผู้อ่านสามารถออกเสียงได้ถูกต้องรวดเร็วเพียงใด หากไม่เข้าใจหรือจับใจความจากสิ่งที่อ่านไม่ได้ ก็ถือว่าการอ่านนั้นไร้ประโยชน์โดยสิ้นเชิง

จากนิยามความสามารถในการอ่านข้างต้นจึงพอสรุปได้ว่า ความสามารถในการอ่าน คือ ความสามารถในการเข้าใจ และการสร้างความหมายจากสิ่งที่ได้อ่าน โดยเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นระหว่างผู้อ่านและเนื้อเรื่อง ซึ่งผู้อ่านจะต้องใช้ความรู้ทางด้านคำศัพท์ โครงสร้างของประโยคหรือไวยากรณ์ และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับสิ่งที่อ่าน จนนำไปสู่การแปลความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ออกมาเป็นความรู้ และเกิดเป็นความเข้าใจ รวมถึงเป็นการสร้างความหมายตามเนื้อเรื่องที่ผู้เขียนต้องการสื่อ ซึ่งความเข้าใจในการอ่านเป็นสิ่งสำคัญ เพราะช่วยให้การอ่านประสบความสำเร็จ และการอ่านจะไม่เกิดประโยชน์ใดๆ หากผู้อ่านไม่เข้าใจในเรื่องที่ตนอ่าน

2.2 ระดับความเข้าใจในการอ่าน

การอ่านภาษาอังกฤษเป็นทักษะที่จำเป็นมากสำหรับผู้เรียน แต่อย่างไรก็ตามการที่จะอ่านอย่างเข้าใจให้ถ่องแท้ขึ้นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง เนื่องจากความเข้าใจในการอ่านมีหลายระดับ ซึ่งระดับความเข้าใจในการอ่านเป็นกระบวนการคิดที่ถูกกระตุ้นเพื่อให้เข้าใจความหมายในสิ่งที่อ่าน โดยเริ่มจากระดับง่ายที่ผู้อ่านไม่จำเป็นต้องใช้ความคิดเห็นเพียงแต่เข้าใจตรงตามตัวอักษรจนถึงระดับที่ยากคือผู้อ่านต้องใช้ความคิดเพื่อวิเคราะห์ตัดสินประเมินค่าจากสิ่งที่อ่าน (Curriculum Associates, 2007 และ ศรีนวล บุญธรรม, 2552)

Bloom (1956) ได้กล่าวถึงระดับความรู้ความเข้าใจในการอ่านไว้ 6 ระดับคือ

1. ระดับความรู้ (Knowledge) ผู้อ่านสามารถจดจำหรือระลึกถึงข้อมูลได้
2. ระดับความเข้าใจ (Comprehension) ผู้อ่านสามารถเปลี่ยนข้อมูลให้เป็นภาษาสัญลักษณ์ และค้นพบความสัมพันธ์ระหว่างความจริง ข้อสรุป คำจำกัดความ คำนิยาม
3. ระดับประยุกต์ (Application) ผู้อ่านสามารถแก้ปัญหาที่เหมือนกับปัญหาในชีวิตจริง ซึ่งต้องอาศัยความสามารถในการระบุปัญหา เลือกทักษะ และข้อสรุปที่เหมาะสม
4. ระดับวิเคราะห์ (Analysis) ผู้อ่านสามารถแก้ปัญหาโดยใช้ความรู้และรูปแบบของการคิดในลักษณะต่างๆ
5. ระดับสังเคราะห์ (Synthesis) ผู้อ่านสามารถแก้ปัญหาที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ
6. ระดับประเมินค่า (Evaluation) ผู้อ่านสามารถตัดสินระหว่างความดี ความเลว ความถูกต้อง ความผิด ตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่วางไว้

Dallman & others. (1974, อ้างในจิรพรหม มหาพรหม, 2545) แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ความเข้าใจในระดับข้อเท็จจริง (Factual level) คือความเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านตามตัวอักษรที่เขียนไว้
2. ความเข้าใจขั้นตีความ (Interpretation level) คือ ความเข้าใจโดยอาศัยการสรุปความตีความ และแปลความหมายจากเรื่องที่อ่านได้
3. ความเข้าใจขั้นประเมินค่า (Evaluation level) คือความสามารถในการประเมินค่าสิ่งที่อ่านมา โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ของผู้อ่านพิจารณาและตัดสิน

นอกจากนั้น Smith et al (1978) แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านออกเป็น 3 ระดับเช่นกัน ซึ่งได้แก่

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษรที่ปรากฏ (Literal level) ในระดับนี้ผู้เรียนจะต้องถอดความหมายของบทอ่านจากที่ให้เห็น ได้อ่าน
2. ระดับความเข้าใจขั้นตีความหรือขั้นอ้างอิงรูป (Inferential level) ผู้อ่านจะต้องเข้าใจความหมายที่แฝงอยู่ โดยอาศัยการตีความจากการอ่าน ซึ่งผู้แต่งไม่ได้แสดงความหมายไว้อย่างชัดเจนในบทอ่าน
3. ระดับความเข้าใจขั้นซับซ้อน (Elaborate level) ในขั้นนี้ผู้อ่านจะต้องสามารถเชื่อมโยงความคิดเห็นของตนกับความคิดหรือความหมายจากบทอ่านด้วยกัน

Lapp & Flood (1986) แบ่งความเข้าใจในการอ่านเป็น 3 ระดับ คือ

1. ระดับตรงตามตัวอักษร (Literal comprehension) คือ ผู้อ่านเข้าใจข้อความในเรื่องที่อ่านอย่างตรงไปตรงมา
2. ระดับตีความและสรุปความ (Inferential comprehension) คือ ผู้อ่านเข้าใจข้อความในเรื่องที่อ่านที่มีความหมายแฝงอยู่ รวมทั้งสามารถนำข้อมูลจากการอ่านมาพิจารณาตัดสินจากสิ่งที่ได้อ่าน
3. ระดับวิจารณ์ (Critical comprehension) คือ ผู้อ่านใช้ความคิด ประสบการณ์ของตนเอง และความเข้าใจในระดับตรงตามตัวอักษร ระดับตีความ และอ้างอิงรูปมาช่วยในการคิดวิเคราะห์ ตัดสินและประเมินข้อความที่อ่าน

ในขณะที่ Cuesta College (2004) และ James H. Berry (2005) ก็ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1. ระดับความเข้าใจความหมายตามตัวอักษร (Literal level) คือ เข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนเขียนไว้โดยตรง เข้าใจตามเนื้อเรื่องที่ปรากฏในบทอ่าน ซึ่งความเข้าใจในระดับนี้เป็นความเข้าใจขั้นพื้นฐานของการอ่าน
2. ระดับความเข้าใจขั้นตีความ (Interpretive level) คือ การที่ผู้อ่านเข้าใจความหมายในสิ่งที่บทอ่านไม่ได้แสดงไว้อย่างชัดเจน โดยที่ผู้อ่านต้องอ่านให้ได้มาซึ่งความหมายที่แฝงอยู่ และเข้าใจในความหมายที่ตีความมานั้นๆ
3. ระดับการประยุกต์ใช้ (Applied level) คือ เป็นระดับความเข้าใจที่ผู้อ่านเข้าใจหลักการและแนวคิดหลักของเรื่องที่ได้อ่าน นำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้

นอกจากนี้ สมุทร เช่นเชาวนิช (2549) ได้ให้ความหมายของความเข้าใจในการอ่านแล้ว ยังได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.ความเข้าใจแบบทันที (Receptive comprehension) ซึ่งผู้อ่านจะต้องมีความรู้พื้นฐานทางคำศัพท์มากพอจึงจะเข้าใจความหมายในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อ ไม่ว่าจะเป็นสำนวนหรือประโยคต่างๆ

2.ความเข้าใจแบบไตร่ตรอง (Reflective comprehension) ผู้อ่านอาศัยความรู้ความสามารถและทักษะหลายด้าน เพื่อทำความเข้าใจตามจุดมุ่งหมายได้อย่างถูกต้องจากเรื่องที่ได้อ่าน รวมถึงสามารถหาข้อสรุป (conclusion) ตามที่ผู้เขียนต้องการสื่อ

2.1 การพัฒนาความสามารถในการอ่านโดยใช้กลวิธีความเข้าใจ

กลวิธีความเข้าใจ เป็นกลวิธีที่ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลักๆ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนนี้จะเน้นให้ผู้อ่านเข้ามามีส่วนร่วมในการอ่าน ตั้งแต่ขั้นตอนแรกที่ผู้อ่านจะต้องใช้ความรู้เดิม หรือประสบการณ์ที่มีอยู่มาเชื่อมโยงกับบทอ่าน หลังจากนั้นผู้อ่านก็ตั้งคำถามทั้ง 4 ชนิดทั้งก่อนอ่าน ระหว่างอ่าน และหลังจากที่อ่าน จากขั้นตอนการตั้งคำถามจะสามารถรู้ได้ว่าผู้อ่านมีความเข้าใจในเรื่องมากน้อยเพียงใด หากตรงส่วนไหนที่เกิดความไม่ชัดเจนก็สามารถกลับไปดูเนื้อหาที่อ่าน ได้ นั่นยังเป็นการช่วยให้เกิดการอ่านแบบวิเคราะห์ เพราะชนิดของคำถามมีคำถามประเภทวิเคราะห์อีกด้วย อีกทั้งในขั้นตอนถัดไปผู้อ่านจะต้องวิเคราะห์บทอ่านว่าเป็นโครงสร้างเนื้อเรื่องแบบใดแล้วเขียนออกมาเป็นรูปแบบแผนผังความคิด จากนั้นก็สร้างมโนภาพแล้วนำไปสู่การเขียนสรุปจากเรื่องที่ได้อ่าน หากการสรุปความของผู้อ่านไม่ชัดเจนหรือมีความซับซ้อนมากเกินไปสามารถย้อนกลับไปดูกิจกรรมที่ผู้อ่านได้ทำก่อนหน้านั้นได้ จะสังเกตได้ว่าทุกขั้นตอนของกลวิธีความเข้าใจจะเน้นให้ผู้อ่านเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ด้วยการอ่านเนื้อเรื่อง ซึ่งเป็นการทำให้ผู้อ่านมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้น เป็นการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยจะก่อให้เกิดการเรียนรู้จากการลงมือทำและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (สมใจ ฤทธิสนธิ, 2544) นั่นก็คือการได้อ่าน ได้ตั้งคำถามจากเนื้อเรื่อง จนนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นการทำความเข้าใจในเนื้อหาที่ได้อ่าน จากทั้งหมดที่กล่าวมาผู้วิจัยเห็นว่าจะสามารถพัฒนาการอ่านด้วยการใช้กลวิธีดังกล่าวได้

2.2 การวัดและการประเมินผลการอ่าน

รูปแบบการวัดและการประเมินผลการอ่านเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้สอนเข้าใจและทราบว่าผู้อ่านมีความเข้าใจในการอ่านมากน้อยแค่ไหน และยังสามารถทำให้ผู้เรียนทราบระดับความสามารถของตนเอง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพการอ่านของตน

Finocchairo & Sako (1983) ได้เสนอรูปแบบของแบบทดสอบที่ใช้ในการประเมินผลความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษที่นิยมใช้ว่ามีสองแบบ

1. แบบทดสอบอัตนัย (Subjective test) ได้แก่แบบทดสอบความเรียงที่ให้ผู้เรียนตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน โดยเขียนคำตอบเป็นประโยคหรือข้อความยาวๆ
2. แบบทดสอบแบบปรนัย (Objective test) ได้แก่ แบบทดสอบแบบเลือกตอบ แบบถูกผิด แบบจับคู่และแบบเติมคำ

แบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ (Multiple choice) เป็นที่นิยมในการทำเป็นแบบทดสอบ เนื่องจากว่าการตรวจให้คะแนนจะสะดวกรวดเร็ว เพราะคำตอบที่ถูกต้องมีเพียงคำตอบเดียว มีความเที่ยงตรงต่อการตรวจให้คะแนน และเป็นแบบทดสอบที่มีค่าเชื่อมั่นสูง นอกจากนี้แบบทดสอบยังสามารถถามได้ครอบคลุมเนื้อหาหลายๆด้าน อีกทั้งสามารถใช้วัดประเมินกับผู้สอบได้ทุกระดับนอกจากนี้ Harris (1969, อ้างใน กฤติกา จันทรเกษม, 2553) ได้กล่าวถึงเทคนิคที่ใช้วัดความสามารถในการอ่าน คือ การให้อ่านเนื้อเรื่องที่ขมุกขมูงและวัดความเข้าใจโดยถามถึงจุดสำคัญในเนื้อเรื่องที่ให้อ่าน และให้เลือกตอบจากตัวเลือกหลายๆตัว เพื่อทดสอบว่าผู้อ่านมีความเข้าใจในเนื้อเรื่องมากน้อยเพียงใด

นอกจากนี้ยังสามารถวัดความสามารถในการอ่านเนื้อเรื่องที่ผู้เรียนอ่าน โดยจำแนกระดับความเข้าใจตามหลักของ Bloom's taxonomy ซึ่งเป็นการวัดในระดับความรู้ความจำ ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล โดยผู้วิจัยใช้แบบทดสอบแบบ 4 ตัวเลือกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในการเลือกตอบคำถาม และเน้นถามคำถามจากเนื้อเรื่องที่อิงจากหลักการดังกล่าว ได้แก่ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การประยุกต์ และการวิเคราะห์

3. ความสามารถในการเขียนสรุปความ

3.1 ความหมายของการเขียนสรุปความ

การเขียนสรุปความ หมายถึง การเขียนสรุปสาระสำคัญให้ครบถ้วนตามที่ได้รับข้อมูลมา โดยใช้ภาษาที่กระชับรัดกุมเชื่อมความคิดให้ต่อเนื่องสอดคล้องกัน โดยยังคงความหมายเดิมไว้ สอดคล้องกับ ทองเย็น จงลือชา (2552) ที่ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการสรุปเอาเฉพาะสาระสำคัญจากเรื่องเดิม แล้วนำมาเรียบเรียงใหม่ โดยใช้สำนวนภาษาของผู้เขียนเอง ซึ่งต้องยังคง

ใจความสำคัญของเรื่องเอาไว้ ดังเช่นที่ Dorothy (1982) นำเสนอไว้ว่าใจความหลักและส่วนที่สำคัญของบทอ่านควรถูกกล่าวถึงเมื่อสรุปความ

สมาคมนักเขียน (The Writer's Workshop, 2005 อ้างใน กัทธนา คำหอมกุล, 2548) ให้ความหมายไว้ว่า การเขียนสรุปความ คือการเขียนเนื้อเรื่องซ้ำอีกครั้งหนึ่ง แต่เป็นสำนวนภาษาของตนเอง ซึ่งมีการเขียนสรุปความหลายชนิดแตกต่างกันไปตามความสามารถของผู้เขียนในการเขียนอธิบายและวิเคราะห์ อาจจะมีการขยายหลายหน้าหรืออาจมีเพียงหนึ่งหรือสองประโยค

University of Washington Tacoma (2010) อธิบายว่า การเขียนสรุปความเป็นการย่อความและเป็นการกล่าวซ้ำในภาษาของตนเอง โดยนำเสนอเฉพาะสาระสำคัญจากเนื้อเรื่องเพื่อให้เข้าใจความหมายจากสิ่งที่ได้อ่านสอดคล้องกับ University of Houston-Victoria (2003) ให้ความหมายของการสรุปความไว้ว่า เป็นรูปแบบฉบับย่อของเนื้อเรื่อง มีความคล้ายคลึงกับการถอดความ ซึ่งการเขียนสรุปความจะประกอบไปด้วยใจความหลักและรายละเอียดที่สำคัญ โดยจะต้องเป็นสำนวนภาษาของผู้ที่เขียนสรุปความเอง

Perdue University (2012) อธิบายถึงความหมายของการเขียนสรุปความไว้ว่า เป็นการนำเอาใจความสำคัญมาเรียบเรียงเป็นภาษาของตนเอง แต่ยังคงความหมายเดิมจากสิ่งที่ได้อ่านไว้ ซึ่งการเขียนสรุปความควรจะมีการขยายของเนื้อหาน้อยกว่าต้นฉบับที่อ่าน และควรเป็นการอธิบายโดยรวมของบทอ่านด้วย

จากความหมายการเขียนสรุปความข้างต้น จึงสรุปได้ว่า การเขียนสรุปความหมายถึงการสรุปใจความสำคัญจากเนื้อเรื่องให้ถูกต้องครบถ้วนที่สุด โดยใช้สำนวนภาษาของตนเองให้รัดกุม และกระชับ อีกทั้งยังครอบคลุมเนื้อหาเดิมไว้

3.2 องค์ประกอบในการเขียนสรุปความ

Hodges and Laws (1967) ได้สรุปว่าการเขียนสรุปความนั้นมีองค์ประกอบ 3 ประการคือ

1. ความกะทัดรัด ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวว่าต้องมีความยาวเท่าใด แต่โดยทั่วไปแล้วควรขยายหนึ่งในสามของบทความที่จะสรุป และไม่นิยมใส่ตัวอย่าง หรือคำอธิบายลงไป นอกจากนี้ตัวอย่างนั้นจะช่วยให้การเขียนสรุปชัดเจนขึ้น หรือเพื่อสนองจุดประสงค์ของผู้เขียนย่อความนั้น

2. ความตรงต่อเนื้อหา ผู้เขียนไม่ควรใส่ความคิดเห็นส่วนตัวลงไปในงานเขียนสรุปความ ไม่ว่าจะเห็นด้วยกับข้อความนั้นหรือไม่ ต้องเขียนให้ตรงต่อเนื้อหาที่จะสรุป ไม่คลาดเคลื่อน เปลี่ยนแปลง หรือบิดเบือนข้อความ เขียนเฉพาะความเห็นที่ปรากฏอยู่ในบทอ่านเท่านั้น

3. ความเป็นต้นฉบับ ในการเขียนสรุปความนั้น ผู้เขียนจะต้องเขียนใช้ภาษาของตนเอง ห้ามลอกประโยคจากในบทอ่านเด็ดขาด แต่ถ้ามีความจำเป็นที่จะต้องเขียน ควรใช้เครื่องหมายคำพูด หลีกเลี่ยงการใช้รูปแบบหรือโครงสร้างประโยคจากบทอ่าน เพื่อป้องกันการลอกเลียน ในกรณีคำจำกัดความสามารถลอกข้อความที่เป็นคำจำกัดความได้ แต่ต้องใส่ไว้ในเครื่องหมายคำพูด เพื่อเป็นการป้องกันการเข้าใจผิด ผู้เขียนต้องเขียนสรุปความในแบบฉบับภาษาของตนเองโดยยังคงความหมายเดิมไว้เพื่อสื่อความหมาย

นอกจากนี้นักวิชาการด้านการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการเขียนสรุปความไว้หลากหลาย พอนำมาสรุปได้ดังนี้ Jamieson (1999) ชี้แนะว่า การสรุปความควรสั้น กระชับ และเป็นกรกล่าวซ้ำในภาษาผู้เขียนเอง Loren (2008) อธิบายว่า การสรุปใจความ ควรมียุทธศาสตร์ประกอบ 3 อย่างคือ ความสั้นกระชับ ความแม่นยำชัดเจน และความเป็นต้นฉบับ ส่วน Bailey K. (2011) ให้ความเห็นว่าการสรุปใจความที่ดีนั้น ต้องมีความกระชับ มีความชัดเจนตรงประเด็น ดังนั้นพอสรุปได้ว่าการเขียนสรุปความต้องกระชับ และตรงประเด็น

3.3 การพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความโดยใช้กลวิธีความเข้าใจ

เมื่อพิจารณาขั้นตอนของกลวิธีความเข้าใจในขั้นตอนสุดท้ายนั้น จะเป็นการเขียนสรุปความ จากเรื่องที่ได้อ่าน ซึ่งผู้เขียนจะต้องมีการวิเคราะห์และคิดรวบยอดของเนื้อเรื่องทั้งหมดให้เป็นแผนผังความคิดก่อน โดยแผนผังดังกล่าวสามารถช่วยให้ผู้เขียนสามารถเขียนสรุปเนื้อเรื่อง ได้ง่ายมากขึ้น เพราะเป็นการเขียนอธิบายเฉพาะส่วนที่สำคัญของเรื่องที่ได้อ่าน จากการสังเกตและวิเคราะห์เฉพาะที่คำสำคัญ หัวข้อ หรือหัวข้อย่อย ทำให้ผู้เขียนรู้ว่าตรงส่วนใดเป็นใจความหลัก รายละเอียดสำคัญ หรือข้อมูลตรงส่วนไหนที่ไม่เกี่ยวข้องก็ไม่นำมาเขียนสรุป ช่วยให้การเขียนสรุปไม่ซับซ้อนและวุ่นวาย ซึ่งสอดคล้องกับการอธิบายการเขียนสรุปความของ Brown and Day (1983) และ จิตรา ชัยอมฤต (2539, อ้างในสุริย์ภรณ์ บุญญมงคล, 2553) ที่ว่าการเขียนสรุปความ เป็นการพัฒนาทักษะการเขียนของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนจะต้องย้อนระลึกถึงสิ่งที่ได้อ่าน นำข้อมูลที่ได้อ่านมาวิเคราะห์ พิจารณา และแยกแยะว่าข้อความใดเป็นข้อมูลหลัก ข้อความใดเป็นข้อมูลรอง รวมถึงตัดข้อมูลที่ไม่มีสำคัญทิ้งไป ดังนั้นหากผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยกลวิธีทางความเข้าใจ และได้ทำกิจกรรมในขั้นตอนต่างๆ จนนำไปสู่การเขียนสรุปความ ผู้เรียนจะสามารถพัฒนาความสามารถ

ในการเขียนสรุปความของผู้เรียนด้วยการใช้กลวิธีดังกล่าวได้

3.4 การตรวจและประเมินการเขียนสรุปความ

การประเมินงานเขียนเป็นการประเมินศักยภาพของผู้เรียนจากการอ่าน ซึ่งช่วยให้ทราบถึงคุณภาพผลงานของผู้เรียนว่าเป็นอย่างไร และยังช่วยให้ผู้เรียนทราบถึงข้อบกพร่องในงานเขียนของตน แล้วนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการเขียนให้ดีขึ้นในครั้งต่อไป ซึ่งในการประเมินงานเขียน Rinehart et al (1986) ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินงานเขียนสรุปความ มีทั้งหมด 5 เกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. ใจความสำคัญ
2. ใจความสนับสนุน
3. การไม่กล่าวซ้ำ
4. การใช้ภาษาของตนเอง
5. ความถูกต้องตามหลักภาษาและการใช้เครื่องหมายวรรคตอน

โดยที่เกณฑ์แต่ละข้อนั้นจะสามารถแยกออกเป็นรายละเอียดย่อยลงไปอีก ซึ่งแต่ละรายละเอียดจะมีคะแนนเป็นตัวกำหนดจาก 4-0 คะแนนดังนี้

1. ใจความสำคัญ

- มีใจความสำคัญครบถ้วนสมบูรณ์
- มีใจความสำคัญครบถ้วนเกือบสมบูรณ์
- มีใจความสำคัญแต่ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์
- มีใจความสำคัญน้อยมาก
- ไม่มีใจความสำคัญเลย

2. ใจความสนับสนุน

- มีใจความสนับสนุนสอดคล้องกับใจความสำคัญและมีรายละเอียดที่สำคัญครบถ้วน
- มีใจความสนับสนุนสอดคล้องกับใจความสำคัญ แต่มีรายละเอียดที่ไม่สำคัญ
- มีใจความสนับสนุนหรือรายละเอียดที่ไม่ค่อยสำคัญบ้าง แต่สอดคล้องกับใจความสำคัญ
- มีใจความสนับสนุนที่ไม่ค่อยสำคัญและไม่สอดคล้องกับใจความสำคัญ
- ไม่มีใจความสนับสนุนที่สำคัญ มีแต่รายละเอียดที่ไม่สอดคล้องกับใจความสำคัญ

3. การไม่กล่าวซ้ำ

ไม่มีประโยคหรือข้อมูลที่มีความหมายซ้ำซ้อน

ไม่มีประโยคหรือข้อมูลที่มีความหมายซ้ำซ้อน หรือมีน้อยมาก

มีประโยคหรือข้อมูลที่มีความหมายซ้ำซ้อนอยู่บ้าง

มีประโยคหรือข้อมูลที่มีความหมายซ้ำซ้อนอยู่ค่อนข้างมาก

มีประโยคหรือข้อมูลที่มีความหมายซ้ำซ้อนเป็นจำนวนมาก

4. การใช้ภาษาของตนเอง

แต่งประโยคเองทั้งหมด โดยมีความหมายถูกต้อง ไม่มีประโยคที่คัดลอกมาจากบทอ่าน

แต่งประโยคเองทั้งหมด โดยมีความหมายถูกต้อง มีประโยคที่ลอกมาจากบทอ่านบ้าง

แต่งประโยคเองบ้าง แต่ความหมายไม่ค่อยสมบูรณ์ หรือไม่ได้คัดลอกมาจากบทอ่านทั้งหมด

แต่มีบางส่วนที่เหมือนกับบทอ่าน

แต่งประโยคเองบ้าง แต่ความหมายไม่ค่อยสมบูรณ์ มีประโยคที่ลอกมาจากบทอ่านมาก

เขียนประโยคคล้ายกันวกไปวนมา ไม่มีประโยคที่แต่งเองเลย หรือลอกประโยคมาจากบทอ่านทั้งหมด

5. ความถูกต้องตามหลักภาษาและการใช้เครื่องหมายวรรคตอน

ประโยคที่แต่งถูกต้องตามหลักภาษา มีความบกพร่องน้อยมาก เช่น การใช้กาล (Tense) การใช้หน้าที่ของคำชนิดต่าง ๆ ในประโยคถูกต้องหรือผิดน้อยมาก การใช้เครื่องหมายวรรคตอนถูกต้องหรือบกพร่องน้อยมาก

ประโยคที่แต่งถูกต้องตามหลักภาษา มีความบกพร่องบ้าง เช่น การใช้กาล (Tense) การใช้หน้าที่ของคำชนิดต่าง ๆ ในประโยคบกพร่องอยู่บ้าง และใช้เครื่องหมายวรรคตอนบกพร่องบ้าง

ประโยคที่แต่งไม่ค่อยถูกต้องตามหลักภาษา บกพร่องในการใช้กาล (Tense) หรือหน้าที่ของคำชนิดต่าง ๆ ในประโยค แต่ยังสามารถสื่อความหมายได้บ้าง การใช้เครื่องหมายวรรคตอนต่างๆ บกพร่องบ้าง

ประโยคที่แต่งไม่ค่อยถูกต้องตามหลักภาษา แต่สามารถสื่อความหมายได้บ้าง การใช้หน้าที่ของคำในประโยคและเครื่องหมายวรรคตอนต่าง ๆ บกพร่องมาก

ประโยคที่แต่งไม่ค่อยถูกต้องตามหลักภาษา ไม่สามารถสื่อความหมายได้ ไม่มีการใช้เครื่องหมายวรรคตอนที่ถูกต้อง

จากเกณฑ์การประเมินดังกล่าว สรุปได้ว่า การประเมินงานเขียนสรุปความควรพิจารณาให้
คะแนนตามเกณฑ์หลักทั้ง 5 เกณฑ์ ได้แก่ ใจความสำคัญ ใจความสนับสนุน การไม่กล่าวซ้ำ การใช้
ภาษาของตนเอง และความถูกต้องตามหลักภาษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved